

Professori Hansénin arvio

Talouden lainalaisuudet eivät toimi ilman etiikkaa ja estetiikkaa

Riitta Koski
Vaasa

Jaakko Lassila luetteli rahaston tilan: vaikka rahaa on jaettu ja saatu 200 miljoonaa, varallisuuttakin on vielä 200 miljoonaa.

Liikesivistysrahaston Etelä-Pohjanmaan ja Vaasan aluetoimikunta järjesti torstaina Vaasassa keskustelutilaisuuden. Rahaston hallituksen tervehdyksen tilaisuuteen toi hallituksen puheenjohtaja kauppatohtori **Jaakko Lassila**.

Tilaisuuden avannut Liikesivistysrahaston aluetoimikunnan puheenjohtaja toimitusjohtaja **Unto Pukkisen** arvioi, että tieto on taloudellinen voimavara aikakausten murreksessakin.

Liikesivistysrahaston hallituksen jäsen ja Vaasan yliopiston kansainvälisen markkinoinnin professoriksi tänä vuonna valittu **Sten-Olof Hansén** pohti esitelmässään, miksi Pukkisenkin esille nostama väite tiedon tason kasvun vaikutuksesta tuottavuuden kasvuun ei pitänyt paikkansa viime vuosikymmenen lopulla.

Lassila oli viime vuosikymmenellä KOP:n pääjohtaja, Hansén yrityskauppojen kouriin joutuneen Farmoksen pääjohtaja.

Hansénin mielestä taloudellinen sivistyksemme on varsin

ohutta. Hän väitti, ettei tieto auta, jos ymmärrys puuttuu. Esimerkkinä hän mainitsi viime vuosikymmenen taloudellisen erikoiskoulutuksen saaneet, jotka tekivät nykytilaan johtaneet päätökset.

Nykyisiin taloudellisiin ongelmiimme oli paljolti syytä takavuosina vallinnut hillitön meno. Kysymys ei ollut taloudellisesta harkinnasta vaan siitä, että rahaa näytti olevan rajattomasti tarjolla. Motiivina oli äkkirikastumisen halu keinottelun avulla.

Yritysten myyneissä katoksi Hansénin arvion mukaan käytännössä ja teoriassa hankittua tietoa yrittämisestä. Hän epäilee, että tämä menetys voi olla jopa pankkitukea suurempi.

Säästäminen kulutusjuhlan kääntöpuoli

Hansénin mielestä viime vuosikymmenen kulutuksen ja kannattamattomien investointien takana on joukkohysteria.

Hän epäilee, että samainen hysteria on vallalla nyt säästämisessä.

Pelkään, että taaskin on kyseessä uskomus, joka aikaan tulee paljastumaan harhaksi. Hetkellisillä juustohöyläperiaatteilla toteutetut säästöt vievät mennessään vuosikymmenien panostukset.

Hän arvioi, että säästämisestä aiheutuu kohtalokkaita seurauksia, kun todellista kilpailukykyä aletaan peräänkuuluttaa.

Säästäminen on hyväksyttävissä tuhlauksen vastakohtana. Se ei kuitenkaan saisi olla vastakohta tai este panostukselle tulevaisuuteen.

Päätöksentekijöiden arvostelukyky, suhteellisuuden taju ja tietoisuus oman asiantunteumuksen rajoista on puutteellisia.

— Meiltä puuttu taloudellista sivistystä ja se on vakava puute maailmassa, johon parhailtaan olemme menossa.

Hansén epäilee, että nykyinen suljettu talous ei selviä nopeasti muuttuvassa taloudessa, jossa vain avoimilla organisaatioilla on elinmahdollisuuksia.

Eri aloilla on omat rajansa asioiden ymmärtämiselle. Talouden ja yhteiskuntatutkijoiden ajattelua on ohjannut Newtonin henki, pyrkimys yleisten lainalaisuuksien löytämiseen eettiset ja esteettiset näkökulmat unohtaen.

Ristiriita-tilanteet luovat uutta

Hansénin mukaan yritysten on pystyttävä pitkäaikaiseen ja läheiseen yhteistyöhön. Suuret ja vahvat organisaatiot kopioivat vanhaa ja kuolevat.

Ristiriitaisuuksien ja epämuokavuuksien kokeminen panevat ihmisten aivot liikkeelle. Mepeystymisen avaimena on ihmisten kyky käsitellä monimutkaisia asioita ja konflikteja, sietää epämiellyttäviäkin ihmisiä ja asioita sekä saada aikaan päätöksiä, jotka vievät kehitystä eteenpäin.

Hansénin mukaan kaikkien ei tarvitse kilpailla itseään hengiltä. Fuusioihin olisi päädyttävä yrityksen ja sen sidoryhmien arvioinnin perusteella eikä vain taseita fuusioimalla.

Hansén arvioi, että sodanjälkeen koulutettu sukupolvi on opetettu toistamaan tietoa. Heissä on ollut vähemmän yrittäjäpotentiaalia kuin sotien jälkeisissä luovissa ja energisissä kouluttamattomissa ihmisissä. Koulutetut ovat lähteneet yrittäjiksi vasta sitten kun lama on pakottanut heidät miettimään koko tulevaisuutensa uudelleen.

Raha ei jakamalla vähentynyt

Liikesivistysrahaston 75-vuotisen toiminnan pääjuhla vietetään Helsingin kauppa- ja korkeakoulussa marraskuun seitsemäntenä päivänä.

Jaakko Lassila muutteli, että rahaston erustajien ensimmäisenä tehtävänä aikanaan oli pelastaa kauppa- ja korkeakoulu konkurssilta.

Liikesivistysrahasto rahoitti kauppa- ja korkeakoulua vuoteen 1975. Sen jälkeen rahasto on myöntänyt apurahoja taloudelliseen tutkimukseen ja jatko-opintoihin. Viime vuosina pääasiassa pöytäkirjoille lähtijöitä on autettu.

Lassila luetteli, että rahasto on hankkinut varoja 200 miljoonaa. Saman verran se on myös jakanut apurahoja. Sijoitustoiminta on ollut niin onnistunutta, että nettovarallisuutta on edelleen 200 miljoonaa.

Apurahoja on jaettu vuosittain viisi kuusi miljoonaa. Tänä vuonna jaetaan seitsemän miljoonaa.

Lassila arvioi, että aluetoimikunnat ovat olleet liikesivistysrahastolle hyvin tärkeitä. Etelä-Pohjanmaan ja Vaasan aluetoimikuntien erityisrahastoissa pääomaa on pari miljoonaa.

Viime ja tämän vuoden alun aikana noin parikymmentä Vaasan ja Seinäjoen alueen tutkijaa on saanut rahaston apurahan.

Liikesivistysrahaston Vaasan aluetoimikunnan puheenjohtaja Ilkka Virtanen jutteli Matti Puskan, Lauri Luutosen ja Kaj Swanlungin kanssa.

Christer Kock